МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Факультет економіки моря
(повна назва підрозділу)

Кафедра менеджменту
(повна назва кафедри)

Код РПНД

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-
педагогічної роботи НУК
_____ Слободян С.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ
MANAGEMENT OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT

рівень вищої освіти перший бакалаврський
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

тип дисципліни вибіркова
обов'язкова/вибіркова

мова(и) викладання українська
українська/англійська

Миколаїв – 2024

Розробник: Марина ВОЛОСЮК, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту.

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ» розглянуто на засіданні кафедри менеджменту*
Протокол № 6 *від «* 3 *»* січня *2024 р.*
Завідувач кафедри к.е.н., доцент _____ Ігор СІРЕНКО

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ» розглянуто методичною радою Факультету економіки моря*
Протокол № 7 *від «* 5 *»* січня *2024 р.*
Голова к.е.н., доцент _____ Вячеслав ІВАТА

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ» погоджено з навчальним відділом*
Начальник відділу к.т.н., проф. НУК _____ Андрій ЛАБАРТКАВА

Робочу програму навчальної дисципліни *«УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ» затверджено Навчально-методичною радою НУК*
Протокол № 1 *від «* 21 *»* 02 *2024 р.*
Голова НМР НУК к.т.н., ~~проф.~~ _____ Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2024
© Волосюк М.В., 2024

ЗМІСТ

ВСТУП 2
1. Опис навчальної дисципліни 3
2. Мета вивчення навчальної дисципліни 4
3. Передумови для вивчення дисципліни 4
4. Очікувані результати навчання 4
5. Програма навчальної дисципліни 7
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх домонстрування 9
7. Форми поточного та підсумкового контролю 9
8. Критерії оцінювання результатів навчання 12
9. Рекомендовані джерела інформації 13

ВСТУП

Анотація

Курс спрямований на формування у студентів компетентностей в області розуміння нової моделі територіальної організації влади, удосконалення державної регіональної політики України, її синхронізації з політикою згуртованості Європейського Союзу, управління регіональним та місцевим економічним розвитком. Причому основна увага приділяється формуванню нової генерації активних громадян, місцевих політиків, службовців органів місцевого самоврядування, які будуть діяти в принципово нових умовах та які потребують нових знань, умінь і навичок.

Ключові слова: державна регіональна політика, управління, регіональний та місцевий економічний розвиток, демократичне врядування, партисипативна демократія, стратегічні і тактичні інструменти регіонального економічного розвитку, фінансування та оцінювання регіонального економічного розвитку.

Abstract

The course is aimed at developing students' competencies in the field of understanding a new model of territorial organization of power, improving the state regional policy of Ukraine, its synchronization with the European Union's Cohesion Policy, and managing regional and local economic development. Moreover, the main attention is paid to the formation of a new generation of active citizens, local politicians, local government officials who will act in fundamentally new conditions and need new knowledge, skills and abilities.

Key words: state regional policy, management, regional and local economic development, democratic governance, participatory democracy, strategic and tactical tools for regional economic development, financing and assessment of regional economic development.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><th rowspan="2">Найменування показників</th><th rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</th><th colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><th>денна форма навчання</th><th>заочна форма навчання</th></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="11">Галузь знань:
всі

Спеціальність:
всі

Освітня програма:
всі</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Електронний адрес РПНД
на сайті Університету</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>3-й</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Індивідуальне науково-дослідне завдання
<u>не передбачено</u></td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин 150</td><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4

самостійної роботи студента – 6</td><td rowspan="5">Освітній рівень:
перший(бакалаврський)</td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>138 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання:
не передбачене</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю:
комбінована</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ» є формування у студентів компетентностей в області розуміння нової моделі територіальної організації влади, удосконалення державної регіональної політики України, її синхронізації з політикою згуртованості Європейського Союзу, управління регіональним та місцевим економічним розвитком. Причому основна увага приділяється формуванню нової генерації активних громадян, місцевих політиків, службовців органів місцевого самоврядування, які будуть діяти в принципово нових умовах та які потребують нових знань, умінь і навичок.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є: відсутні.

(за винятком навчальних дисциплін 1 курсу 1 семестру)

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

- уміння аналізувати документи і нормативно-правові акти та розробляти пропозиції щодо управління регіональним економічним розвитком
- розуміння організаційно-правових засад доброго демократичного врядування та їх реалізації на різних рівнях державного управління
- знання стратегічних і тактичних інструментів регіонального економічного розвитку

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи регіонального і місцевого економічного розвитку

Тема 1. Децентралізація: зміст, принципи та мета [1, с.12-38; 10, с.35-42]

Тема 2. Нормативно-правова база регіонального та місцевого економічного розвитку [3; 7; 9; 13]

Тема 3. Концептуальні основи управління регіональним економічним розвитком [2, с.10-21; 3]

Тема 4. Демократичне врядування та демократія участі [11, с.34-44; 15, с.19-35]

Змістовий модуль 2. Інструменти управління економічним розвитком територій

Тема 5. Стратегічні інструменти економічного розвитку територій [6, с.10-71]

Тема 6. Тактичні інструменти економічного розвитку територій [2, с.25-54]

Тема 7. Джерела фінансування економічного розвитку [2, с.55-67]

Тема 8. Інноваційні напрями підвищення конкурентоспроможності території [8, с.51-66; 12]

Тематичний план навчальної дисципліни «Управління регіональним економічним розвитком»

Назви змістових модулів і тем	**Кількість годин**							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лек	пр	с.р.		лек	пр	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи регіонального і місцевого економічного розвитку								
Тема 1. Децентралізація: зміст, принципи та мета	18	4	4	10	19	-	-	19
Тема 2. Нормативно-правова база регіонального та місцевого економічного розвитку	19	2	2	15	18	-	-	18
Тема 3. Концептуальні основи управління регіональним економічним розвитком	19	4	4	11	19	1	1	17
Тема 4. Демократичне врядування та демократія участі	19	4	4	11	19	1	1	17
Разом за змістовим модулем 1	*75*	*14*	*14*	*47*	*75*	*2*	*2*	*71*

Змістовий модуль 2. Інструменти управління економічним розвитком територій								
Тема 5. Стратегічні інструменти економічного розвитку територій	19	4	4	11	19	1	1	17
Тема 6. Тактичні інструменти економічного розвитку територій	19	4	4	11	19	1	1	17
Тема 7. Джерела фінансування економічного розвитку	19	4	4	11	19	1	1	17
Тема 8. Інноваційні напрями підвищення конкурентоспроможності території	18	4	4	10	18	1	1	16
Разом за змістовим модулем 2	*75*	*16*	*16*	*43*	*75*	*4*	*4*	*67*
Разом за курсом	***150***	***30***	***30***	***90***	***150***	***6***	***6***	***138***

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Децентралізація: зміст, принципи та мета	4	-
2	Нормативно-правова база регіонального та місцевого економічного розвитку	2	-
3	Концептуальні основи управління регіональним економічним розвитком	4	1
4	Демократичне врядування та демократія участі	4	1
5	Стратегічні інструменти економічного розвитку територій	4	1
6	Тактичні інструменти економічного розвитку територій	4	1
7	Джерела фінансування економічного розвитку	4	1
8	Інноваційні напрями підвищення конкурентоспроможності території	4	1
	Разом	***30***	***6***

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – ***1 год/1 год. занять (2 години на 1 лекцію)***;

- підготовка до практичних занять (включає виконання тестів та кейсів) – ***1,5 год/1 год. заняття (3 години на 1 практичне заняття)*** ;
- підготовка до модульного контролю – ***7,5 год. на 1 захід***.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів заочної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – ***7,5 год/1 год. занять (15 годин на 1 лекцію)***;
- підготовка до практичних занять (включає виконання тестів та кейсів) – ***9 год/1 год. заняття (18 годин на 1 практичне заняття)***;
- написання контрольної роботи – 39 ***год.***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	30	45
2	Підготовка до практичних занять (виконання тестів та кейсів)	45	54
3	Написання контрольної роботи	-	39
4	Підготовка до модульних контролей	15	-
	Разом	***90***	***138***

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання:

- для всіх видів занять: робота з літературою; пояснення; ілюстрування;
- для лекційних занять: лекція; відео-метод;
- для практичних занять: практична робота; інструктаж.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- фронтальне опитування;
- виконання практичних тестів та розгляд кейсів на практичних заняттях;
- модульні контрольні роботи у вигляді стандартизованих тестів;
- презентації результатів виконаних завдань;
- студентські виступи на наукових заходах.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки з модульних контролів за двома змістовими модулями. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок

розуміються поточні оцінки протягом семестру (виконання тестових завдань, розв'язання кейсів, модульні контролі за змістовими модулями).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
Тестові завдання	
3	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Правильно вирішив усі тестові завдання.
2	В цілому володіє навчальним матеріалом. Правильно вирішив половину тестових завдань.
1	Студент частково володіє навчальним матеріалом. Правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Студент не володіє навчальним матеріалом. Не вирішив жодного тестового завдання.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: *Змістовий модуль 1: 18 балів (6 тестів по 3 бали)* *Змістовий модуль 2: 12 балів (4 тести по 3 бали)*	
Навчальні ситуації	
10	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки
5	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
2,5	Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія
0	Студент не дає відповіді
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: *Змістовий модуль 1: 20 балів (2 навчальні ситуації по 10 балів)* *Змістовий модуль 2: 30 балів (3 навчальні ситуації по 10 балів)*	
Модульна контрольна робота	
10	Студент дає абсолютно правильні відповіді на питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів
9	Виставляється студенту, який повністю розкрив питання на основі

	програмного та додаткового матеріалу
8	Виставляється студенту, який повністю розкрив питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог
7	Виставляється, коли студент розкрив питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки
6	Відповідь в цілому правильна, допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
5	Виставляється, коли студент неповністю розкрив питання, відповідь містить суттєві помилки
4	Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія
3	Виставляється студенту, який виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні
1-2	Виставляється студенту, який має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити питання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні

Відповіді на модульних контрольних роботах

(для здобувачів освіти денної форми навчання)

Правильних відповідей,%	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал (МК 1)	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Бал (МК 2)	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: *Змістовий модуль 1: 10 балів* *Змістовий модуль 2: 10 балів*										

Модульний контроль у формі контрольної роботи

(для здобувачів освіти заочної форми навчання)

Правильних відповідей,%	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал (контрольна робота)	20	18	16	14	12	10	8	6	4	2
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: *Контрольна робота: 20 балів*										

Форма контролю	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Виконання тестових завдань	10*3 бали = 30 балів	10*3 бали = 30 балів
Розв’язання кейсів	5*10 балів = 50 балів	5*10 балів = 50 балів
Модульний контроль 1	10 балів	-

Модульний контроль 2	10 балів	-
Контрольна робота	-	20 балів
Всього	**100**	**100**

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Елемент програми		Денне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1	Тестові завдання	6
	Т2	Тестові завдання	6
	Т3	Тестові завдання, навчальна ситуація	13
	Т4	Тестові завдання, навчальна ситуація	13
МК 1		Контрольна робота	10
ЗМ 2	Т5	Тестові завдання, навчальна ситуація	13
	Т6	Тестові завдання, начальна ситуація	13
	Т7	Тестові завдання, навчальна ситуація	13
	Т8	Тестові завдання	3
МК 2		Контрольна робота	10
Сума балів			**100**
Елемент програми		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1	Тестові завдання	6
	Т2	Тестові завдання	6
	Т3	Тестові завдання, навчальна ситуація	13
	Т4	Тестові завдання, навчальна ситуація	13
ЗМ 2	Т5	Тестові завдання, навчальна ситуація	13
	Т6	Тестові завдання, начальна ситуація	13
	Т7	Тестові завдання, навчальна ситуація	13
	Т8	Тестові завдання	3
Підсумковий контроль		Контрольна робота	20
Сума балів			**100**

9. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект Підтримка децентралізації в Україні DESPRO. К.: ТОВ «Софія». 128с.
2. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування: практичний посібник. 2020. URL: http://pleddg.org.ua/ua/praktichniy-posibnik-misceviy-ekono/
3. Регіональне управління: навч. посіб. / М.М. Іжа, Л.Л. Приходченко, С.Є. Саханенко та ін.; за заг. ред. Л.Л. Приходченко. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. 652с. URL: http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/obl_ru_navpos.pdf

Допоміжна література:

4. Local Government Policy-Making Process (2017) Municipal Research & Services Center of Washington. MRSC, Seattle.
5. Regional Development and Cohesion Policy 2021-2027. URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2018/06/06-08-2018-regional-development-and-cohesion-policy-2021-2027
6. Борщ Г.А., Вакуленко В.М., Гринчук Н.М., Дехтяренко Ю.Ф., Ігнатенко О.С., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф., Юзефович В.В. (2017), Ресурсне забезпечення об’єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб, Київ, 107с.
7. Європейська хартія місцевого самоврядування. Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 15.10.1985. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
8. Про засади державної регіональної політики. Закон Україні в редакції від 01.01.2024р. № 156-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text
9. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014р. № 333-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80
10. Лелеченко А.П., Васильєва О.І., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. (2017), Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. Київ. 110с.

11. Місцевий розвиток: кращі практики та інструменти розумного зростання: колективна монографія / за заг. ред. проф. В.Б. Родченка. Харків: «Друкарня Мадрид», 2017. 212с.
12. Моделі місцевого економічного розвитку: успішні практики. 2019. URL: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/dinaprintweb.pdf
13. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України № 280/97-ВР від 23.07.2020р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/
14. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. Львів/ 2017. 120с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). URL: http://ird.gov.ua/irdp/p20170701.pdf
15. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі: навч. посіб. / [Берданова О.В., Вакуленко В.М., Гринчук Н.М., Колтун В.С., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф.]. Київ. 2017. 129с. URL: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Управління-розвитком-ОТГ.pdf

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України: URL: http://www.ukrstat.gov.ua
2. Міністерство економіки України: URL: https://www.me.gov.ua
3. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України: URL: https://mtu.gov.ua/
4. Міністерство фінансів України: URL: https://mof.gov.ua
5. Національний банк України: URL: https://bank.gov.ua
6. Національний проект «Децентралізація». URL: https://decentralization.gov.ua/